8.5.2025

VASTAANOTTAJA
Eduskunnan talousvaliokunta

Asia: E 8/2025 vp, E 15/2025 vp ja E 17/2025 vp

Lausunto: Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: Kilpailukykykompassi EU:lle, Puhtaan teollisuuden ohjelma ja kohtuuhintaisen energian toimintasuunnitelma

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikon asioihin. Pidämme yleislinjauksia Suomen kannoiksi hyvinä ja kannatettavina.

On erittäin kannatettavaa, että Suomen kannoissa korostetaan markkinaehtoisia ratkaisuja, sisämarkkinoiden toimivuutta ja sääntelyn ennustettavuutta. Suomi korostaa kannoissaan perustellusti myös fossiilisesta energiasta irtautumisen tärkeyttä. Irtautuminen fossiilienergiasta on ratkaisevaa paitsi ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, myös talouden uudistumisen, omavaraisuuden ja kokonaisturvallisuuden kannalta.

Suomen Yrittäjät yhtyy Suomen kantaan siitä, että johdonmukainen ja pitkäjänteinen EU:n ilmastopolitiikka luo pohjan tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittaville merkittäville ja oikea-aikaisille investoinneille. On hyvä, että Suomi tukee komission ehdotusta asettaa EU:lle vuodelle 2040 90 prosentin nettopäästövähennystavoite, jota Suomen Yrittäjätkin on kannattanut. Pidämme erittäin kannatettavana, että Suomen kannoissa korostetaan kustannustehokkaita ja markkinamekanismiin perustuvia päästövähennyksiä sekä teknologianeutraaliutta.

EU:n TKI- ja innovaatiopolitiikan tulee hyödyttää myös pienempiä suomalaisia yrityksiä sekä edistää suomalaisten ratkaisujen ja tuotteiden kaupallistamista.

E 8/2025 vp Kilpailukykykompassi EU:lle

Suomen Yrittäjät pitää Suomen kantoja hyvin valmisteltuina ja kannatettavina. **On erityisen tärkeää, että Suomen kannassa korostetaan markkinaehtoisia ratkaisuja, sisämarkkinoiden toimivuutta ja sääntelyn ennustettavuutta.** Nämä ovat keskeisiä edellytyksiä pienten yritysten kilpailukyvylle.

On erittäin hyvä, että Suomen kannassa tuodaan vahvasti esiin sisämarkkinoiden vapaan liikkuvuuden ja kilpailupolitiikan merkitys. Pk-yrityksille nämä asiat ovat keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat mahdollisuuksiin kasvaa ja toimia yli rajojen. Sisämarkkinoiden täysimääräinen toimivuus vaatii edelleen sääntelyesteiden purkamista ja täytäntöönpanon yhdenmukaistamista. Suomen linjaus sisämarkkinoiden vahvistamisesta on pk-yritysten näkökulmasta keskeinen ja on hyvä, että myös palveluiden vapaa liikkuvuus mainitaan.

Palveluiden merkitys Suomen viennille on kasvanut merkittävästi viime vuosina. Niistä pk-yrityksistä, joilla on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla, 43 prosentilla on suoraa tavaroiden vientiä ja nykyisin jopa 41 prosentilla suoraa palveluiden vientiä (Pk-yritysbarometri, kevät 2025).

Innovaatiokuilun kaventaminen

Pidämme hyvänä, että Suomen kannassa korostetaan innovaatiorahoituksen laatupohjaisuutta ja yritysten verkottumista avoimeen maailmantalouteen. Kantaa voisi vahvistaa siltä osin, että **TKI- ja innovaatiopolitiikan tulee hyödyttää myös pienempiä suomalaisia yrityksiä sekä edistää suomalaisten ratkaisujen ja tuotteiden kaupallistamista.** Kansainvälisen TKI-rahoituksen hakuprosesseja tulisi keventää saavutettavimmiksi pienille yrityksille. Pk-yrityksille on olennaista myös pääsy mukaan innovaatioketjuihin ja mahdollisuus hyödyntää esimerkiksi sääntelyhiekkalaatikoita ja pilottialustoja.

Vähähiilistyminen ja kilpailukyky

Pidämme tärkeänä, että Suomen kannassa painotetaan teknologianeutraalia ja markkinaehtoista siirtymää vähähiilisyyteen. Pk-yritysten näkökulmasta tämä tarkoittaa mahdollisuutta kehittää ja ottaa käyttöön ratkaisuja kustannustehokkaasti ja liiketoimintalähtöisesti. Myös kiertotalouden roolin korostaminen on aiheellista; suomalaisilla pk-yrityksillä on merkittävä rooli esimerkiksi kone- ja laitevuokrauspalvelujen, huolto- ja ylläpitoratkaisujen sekä materiaalien uudelleenkäytön kehittäjinä, tarjoajina sekä käyttöönottajina.

Suomen kannassa korostetaan perustellusti myös fossiilisesta energiasta irtautumisen tärkeyttä. **Irtautuminen fossiilienergiasta on ratkaisevaa paitsi ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, myös kilpailukyvyn, omavaraisuuden ja kokonaisturvallisuuden kannalta.**

Suomen kannassa voisi vieläkin painokkaammin alleviivata, että EU:n fossiilienergiasta irtautuminen ei voi viivästyä ilman merkittäviä kustannuksia eurooppalaiselle teollisuudelle, pk-yritysten toimintaympäristölle sekä EU:n resilienssille ja turvallisuudelle. Kasvaneen geopoliittisen epävarmuuden, markkinahäiriöiden ja energiaomavaraisuuden tarpeen takia nopea ja johdonmukainen siirtymä puhtaaseen energiantuotantoon on keskeinen strateginen investointi Euroopan kilpailukykyyn ja kriisinkestävyyteen.

Sääntelyn yksinkertaistaminen

Erittäin kannatettavaa on myös Suomen vahva tuki pk-yritysten hallinnollisen taakan keventämiselle ja sääntelyn yksinkertaistamiselle. **On tärkeää varmistaa, että kevennystavoitteet realisoituvat myös käytännössä ja yrittäjien arjessa, ja että jatkossa sääntelytaakka huomioidaan lainsäädännön valmisteluvaiheessa alusta alkaen.**

Lisäksi kiinnitämme huomiota siihen, että komission tavoite yksinkertaistaa sääntelyä sekä vähentää sääntely- ja hallinnollista taakkaa voi vaarantua eri lainsäädäntöjen välillä olevan epäsymmetrian vuoksi. Esimerkkinä tällaisesta epäsymmetriasta on voimassa olevan taksonomiaraportointi ja

Omnibus I -paketissa ehdotetut kestävyysraportoinnin kevennykset. Voimassa oleva lainsäädäntö edellyttää finanssialaa sanktion uhalla hankimaan jatkossakin tietoja, joiden keräämisestä kestävyysraportoinnissa on tarkoitus luopua osana raportoinnin keventämistä. Jos epäsymmetriaa ei korjata, rahoitetuille tai vakuutetuille yrityksille raportointivaateet eivät tosiasiassa kevene.

Rahoitus

Rahoitusvälineiden osalta on tärkeää, että Suomi kannattaa markkinaperusteisia ja pk-yrityksille saavutettavia instrumentteja. Suomen tuki InvestEU-välineelle ja yksityisiä investointeja houkutteleville rahoitusratkaisuille on perusteltu. Rahoitusta koskevaa kantaa voisi täydentää painottamalla, että **TKI-rahoituksen hakuprosesseja tulisi keventää saavutettavimmiksi pienille yrityksille**. Näkemyksemme mukaan tämä voitaisiin toteuttaa ilman, että rahoituksen perustuminen haun avoimuuteen, kilpailullisuuteen ja korkeaan laatuun siitä vaarantuisi.

Asia: E 15/2025 vp Puhtaan teollisuuden ohjelma

Pidämme Suomen yleislinjauksia hyvinä. Teknologianeutraali, markkinaehtoinen ja kustannustehokas lähestymistapa puhtaaseen siirtymään on Suomen ja suomalaisten pk-yritysten näkökulmasta oikea lähtökohta. Yritysten investointihalukkuus ja innovaatiot nojaavat toimintaympäristön ennustettavuuteen ja sääntelyn vakauteen.

Suomen Yrittäjät yhtyy Suomen kantaan siitä, että **johdonmukainen ja pitkäjänteinen EU:n ilmastopolitiikka luo pohjan tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittaville merkittäville ja oikea-aikaisille investoinneille**. On hyvä, että Suomi tukee komission ehdotusta asettaa EU:lle vuodelle 2040 90 prosentin nettopäästövähennystavoite, jota Suomen Yrittäjätkin on kannattanut. Vuoden 2040 tavoite on tärkeä asettaa ajoissa, jotta yritykset saavat oikean signaalin investoinneille. Näin luodaan mahdollisuuksia vähäpäästöisille vaihtoehtoisille teknologioille ja polttoaineille fossiilisten polttoaineiden sijaan.

Pidämme erittäin kannatettavana, että Suomen kannassa korostetaan kustannustehokkaita ja markkinamekanismiin perustuvia päästövähennyksiä. Päästökauppa on tässä keskeinen työkalu: se ohjaa päästöjen vähentämistä markkinaehtoisesti ja kustannustehokkaasti sekä kannustaa investoimaan vähähiilisiin teknologioihin. Päästökaupan tulee olla ilmastopolitiikan ensisijainen ohjauskeino ja sen kattavuutta tulee edelleen parantaa. On myös tärkeää, että lainsäädännössä huomioidaan maankäyttösektorin haasteet ja epävarmuudet sekä turvallisuusnäkökulmat.

On hyvä, että Suomen kannassa korostetaan teknologianeutraaliutta. Suomi voisi kannassaan painokkaammin kyseenalaistaa nykymuotoisten energiatehokkuustavoitteiden tarpeen. Komission tulisi arvioida, miten nykymuotoiset tavoitteet vaikuttavat mahdollisuuksiin ja kustannuksiin uudistaa eurooppalaista teollisuutta vähäpäästöisemmäksi ja luoda globaalia ilmastokädenjälkeä.

Suomen kannassa tuetaan perustellusti uusiutuvan energian, sähköverkkoinfrastruktuurin ja lupamenettelyjen kehittämistä. On tärkeää, että tässä yhteydessä kiinnitetään huomiota investointien

rahoitusrakenteisiin sekä siihen, ettei sääntely aseta pienempiä toimijoita kilpailullisesti epäedulliseen asemaan suuryrityksiin nähden.

Pidämme kannatettavana, että Suomi tukee edelläkävijämarkkinoiden luomista esimerkiksi julkisten hankintojen kautta. Tässä yhteydessä voisi vahvemmin korostaa, että hankintakriteerien kehittämisessä on vältettävä pienten yritysten markkinoillepääsyn estymistä. Esimerkiksi tuotemerkintöjen ja muiden kuin hintakriteerien käyttöönoton osalta tarvitaan erityistä huolellisuutta, jotta hallinnollinen taakka ei kasva suhteettomasti pienemmille valmistajille.

On erittäin positiivista, että Suomi säilyttää kriittisen suhtautumisensa sisämarkkinoita heikentäviin valtiontukiin.

Asia: E 17/2025 vp Kohtuuhintaisen energian toimintasuunnitelma

Pidämme Suomen yleistä linjaa hyvänä. On tärkeää, että kannoissa säilytetään myös jatkossa johdonmukaisesti markkinaehtoisuuden ja teknologianeutraaliuden periaatteet.

Suomen kannassa korostetaan perustellusti fossiilisesta energiasta irtautumisen tärkeyttä. Irtautuminen fossiilienergiasta on ratkaisevaa paitsi ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, myös energian hintojen, omavaraisuuden ja EU:n kokonaisturvallisuuden kannalta.

Suomen kannassa voisi vieläkin painokkaammin alleviivata, että fossiilienergiasta irtautuminen on välttämätön ehto toimintasuunnitelman pilareina toimiville energiakustannusten alentamiselle, investointien houkuttelemiselle sekä kriiseihin varautumiselle. Muita EU-maita tulee muistuttaa myös siitä, että pidemmällä aikavälillä ratkaisu korkeisiin energianhintoihin ei ole venäläisen kaasun ja öljyn korvaaminen muista kolmansista maista ostetulla kaasulla ja öljyllä.

On hyvä, että Suomen kannassa tunnistetaan sähköverkkoinvestointien kustannusvaikutukset ja pitkäjänteisyys. Verkkoinvestointien kulurakenne ja sen merkitys ilmasto- ja energiapolitiikalle sekä sen vaikutus asiakkaisiin on tärkeää huomioida jo suunnitteluvaiheessa. Monille pienyrityksille energiakustannusten ennakoitavuus on ratkaisevaa toiminnan jatkuvuudelle, ja verkkokustannukset muodostavat siitä merkittävän ja kasvavan osan.

Pidämme kannatettavana myös Suomen kriittistä suhtautumista siirtomaksuja ja pohjoismaisten siirtoyhteyksien käyttöä koskevaan sitovaan sääntelyyn. Hyvin toimivat sähkömarkkinat ja rajasiirtoyhteydet kannustavat jo nyt tehokkaaseen käyttöön ilman uutta velvoittavaa sääntelyä.

Olemme varauksellisia suhteessa Suomen kannassa esitettyyn toiveeseen fossiilittoman jouston valtiontukisäädösten höllentämisestä. Vaikka toimitusvarmuus on tärkeä tavoite, valtiontukisääntöjen keventäminen voi lisätä markkinavääristymiä ja ohjata tukia hallinnollisesti vahvimmille toimijoille lisäten siten energiamarkkinoiden keskittymistä. Sen sijaan olisi ensisijaista kehittää markkinaehtoisia joustoratkaisuja, joiden piirissä myös pk-yritykset voivat toimia sekä kuluttajina että palveluntarjoajina.

Pidämme perusteltuna, että Suomen kanta vastustaa uutta velvoittavaa sääntelyä energiaköyhyyden torjumiseksi energiatehokkuustoimin. Energiaköyhyyttä voidaan ratkoa yleisen sosiaalipolitiikan kautta, eikä siihen liittyen tule luoda uusia hallinnollisia velvoitteita energiasääntelyn kautta.

Pidämme Suomen varauksellista suhtautumista dynaamisiin hintakattoihin ja Iberian mallin kaltaisiin järjestelyihin erittäin kannatettavana. Energiakustannusten hallintaan tulee hakea pitkäjänteisiä, rakenteellisia ja mahdollisuuksien mukaan markkinaehtoisia ratkaisuja, ei markkinoita vääristäviä malleja, joiden kustannukset jäävät usein loppukäyttäjien maksettaviksi.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Roope Ohlsbom
ekonomisti